

drevésam (plugam) opraviti. Pésna njiva mora vedno vsiga plevéla čista biti, in okopovanje se mora tukaj še pridniši kakor pri krompirju opravljati. Vsaka pésa naj od druge nar menj poldrugi čevelj saksebi stoji. Ker vsako pésno zerno ne kalí, se večkrat pri setvi s sejavnico zgodi, de so na njivi prazni prostori; temu se pa s sejanjem z rokó v okom pride, ako ženska v 1 ljuknjico po 3 ali 4 zerna vtakne, čeravno se s tem več semena potradi.

De seme hitrejši kalí, naj se ene dni poprej namáka.

(Konec sedí.)

Začetek kovaške in živinozdravil-ske šole v Ljubljani.

8. dan tega mesca se je odpérla šola za kovače in živinozdravnike. Zbrali so se k tem veselim začetku gosp. odborniki središa kmetijske družbe in podružnice Ljubljansko-Verhniške; zraven njih pa tudi mnogo družih za blagor domovine vnetih mož. Veselo je bilo že pri prvem začetku 13 učencov mlajših in starjih na šolskih klopéh sedeti, ki so prisli od bližnjih in daljnih krajev, eden tudi iz Štajarskiga, se poduka te šole vdeležiti, in si po tem svoj prihodnji stan poboljšati, deželi pa tudi v prid biti.

Naš visoke časti vredni in za vstanovljenje te šole posebno skerbni gosp. predsednik Fidel Terpinc so sprejeli pričujoče z naslednjim serčnim nagovorom:

„Večlétno délo in prizadevanje ces. kralj. kmetijske družbe je bilo, v prid naši domovini dobro kovaško in živinozdravniško šolo tukaj napraviti, v kateri bojo zamogli učenci vse podučenje v živinozdravništvu in v umetnim podkovanji doseči. Veliko se je móгло za napravo te šole govoriti in pisati, preden se je zamóglo k današnjemu začetku priti.“

„Hvala visokimu ministerstvu, ki nam je v dosego tega namena krepka podpora bilo; hvala vsim udam kmetijske družbe in vsim drugim pripomočnikom za njih blagodare, po katerih se je zamógla ta naredba vstanoviti; hvala pa tudi našima dvema častitljivima od ministerstva poterjenima učenikama gospodama dohtarjema Bleiweisu in Strupitu, ktera za blagor domovine vneta domorodca, sta si veliko prizadjala, to napravo na noge spraviti, in skušeniga kovaškiga učenika ti šoli pridobiti, sama pa učenje v živinozdravilstvu iz dobre volje brez vsiga plačila prevzeti. Vi pa, moji ljubi učenci! katerim se je taka lepa prilóžnost podala, k svojimu lastnimu pridu se tukej veliko naučiti, skazite vso čast svojim učenikam, — bodite pazljivi na vse poduke, in spoznajte pravi prid tega podučjenja, iz kteriga izvira dobrota za vas, za ubogo živino, in za celo deželo!“

„Zdaj vam bodo pa gosp. Dr. Bleiweis, ki so od visociga ministerstva za vodja te šole postavljeni, šolne in hišne opravila na dalje razložili.“

(Konec sedí.)

Novi podružniki kmetijske družbe na Krajskim.

Spet je prejelo središe kmetijske družbe naznanilo vstanovitve dveh podružnic, ktero z veseljem na znanje damo. Za Černomeljsko podružnico je gosp. tehant Vincenci Vovk v Metliki predsednik, — gosp. Janez Kapelle, oskerbnik komende n. r. v Metliki, gosp. Matija Primic, posestnik na Turnu, Jožef Soretič, posestnik v Metliki in gospod Janez Hočevnar, oskerbnik v Podbrežji pa so odborniki zvoljeni. — V Krajsko-Loški podružnici je gospod Konrad Loker, fabrikant in posestnik v Krajnji za predsednika izvoljen, za odbornike pa gospodje Franc

Kramer, tehant v Stari Loki, gosp. Jožef Skaria c. k. poštar in posestnik v Krajnji, gosp. Edvard Urbančič, posestnik v Preddvoru, in gosp. Franc Majer, posestnik v Krajnji.

Deželna vstava Krajske kronovine.*)

Po razdelku 77. do 83. vstave avstrijskiga cesarstva dobí vsaka kronovina še posebej svojo lastno vstavo. Cesar so s deržavnimi ministri vred začéli deželne vstave zdej na znanje dajati, ki so si v poglavitnih rečéh enake. Ko so bile vstave za avstrijske vojvodstva in za vojvodstvo Koroško (ki ima 30 poslancov na deželni zbor poslati) na znanje dane. je bila 30. dan pretečeniga léta tudi vstava za Krajsko deželo od Cesarja podpisana in na znanje dana.

Kér nam kratki čas ne pripustí, celiga dolziga razglosa danes na znanje dati, posnamemo za zdaj iz njega le nar imenitniši reči, de jih bravci berž zvedó.

§. 1. pravi, de dežela Krajska je neločljiv kós avstrijskiga cesarstva; §. 2. razméro krajske dežele proti avstrijskímu cesarstvu določi deržavna vstava; sred mejá te deržavne vstave ima pa Krajska dežela svojo samostojnost; §. 3. vsi v deželi prebivajoči narodi imajo edíne pravíce in vživajo nedotakljivo pravico za ohranjenje in oskerbovanje svoje domorodnosti in svojiga jezika; §. 4. meje Krajske dežele se smejo le po postavi spremeniti; §. 5. ona obderží svoj dozdanji gèrb in svoje deželne barve; §. 6. Ljubljana je poglavno mesto kronovine; §. 7. deželni zbor ima vse deželne zadeve nadomestovati; §. 11. deželni zbor obstóji iz 32 poslancov; 10 poslancov pošljejo v deželni zbor tisti posestniki, ki so z nar vikšim davkam obloženi; 10 poslancov pošljejo mesta in tergi, ki so v volitnim redu zaznamovani; 12 poslancov pa pošljejo razun teh vse druge srenje ali soseske skupej; §. 19. poslanci dobíjo za pot in za prebivanje v mestu ob času deželniga zbora primerno odškodnino, ki se iz deželniga denarja plača; §. 21. cesar pokliče vsako léto deželni zbor, in scer pravilama (ali za navadno) mesca listopada; deželni zbor terpi 6 tednov; §. 23. deželni zbor je v Ljubljani; cesar ga pa zna tudi v kakšim drug kraj krajske dežele poklicati; §. 36. de zadbijo sklepi deželniga zbora postavno veljavnost, morata cesar in deželni zbor v teh edinih misel biti; §. 48. cesar ima pravico ukazati, de deželni zbor za nekoliko časa prejenja, ali de clo jenja in domu gré; ga mora pa, ako ga je pred pretečeno 4 létno dóbo razpustil, o 3 mescih potem spet poklicati, in če bi se priménilo, de bi v ravno tem času deržavni zbor zbran bil, ga mora pa v 2 mescih po prenehanju ali nehanju deržavniga zbora zopet poklicati; §. 50. in 55. §. opravnik in za nektere reči namestnik deželniga zbora je deželni odbor, ki ima pa v vsim zboru odgovor dati; ta odbor obstóji iz 5 odbornikov, ki opravljajo deželne opra-

*) Mnogim bravcam, ki so še le o novim létu Novice ali sploh slovenske časopise brati začéli, povémo: de »kronovina« (Kronland) poméni to, kar poméni »dežela«, ki je pod krono avstrijskiga cesarja; vsaka dežela avstrijske krone je tedaj kronovina. — Vstava ali konstitucija se imennje nova vlada (regirénga), ktero so dežele avstrijskiga cesarstva še le sušca 1848 zadobile, ktera vlada je takó vstanovljena, de ima pri dajanju postáv i. t. d. tudi ljudstvo govoriti, ktero namestujejo poslanci v deržavnih in deželnih zborih. Kér rabijo tudi drugi Slovani to besédo čeravno v možkim spolu (ustav), smo jo tudi mi na Slovenskim vpeljali pa v ženskim spolu, tedaj pravimo in pišemo vstava, pa ne ustava, kér v in u pri nas na Slovenskim ni edino; — vstaviti poméni »einsetzen«, — ustavití pa »aufhalten«. Vred.